

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยศึกษาภาระงานของครูภาษาอังกฤษในด้านภาระงานสอน และภาระงานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานสอน ความต้องการครูภาษาอังกฤษทั่วไปและครูภาษาอังกฤษ เพื่อการอาชีพในด้านปริมาณ โดยจำแนกเป็นโรงเรียนในส่วนกลาง โรงเรียนในเขตเมือง และโรงเรียนนอกเขตเมือง รวมทั้งศึกษาความต้องการครูภาษาอังกฤษด้านคุณภาพ ที่เกี่ยวกับความสามารถทางด้านการสอน ความสามารถเฉพาะสาขาวิชา และความสามารถพิเศษอื่น ๆ ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ทั่วประเทศ จำนวน 348 โรงเรียน และหัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษที่อยู่ในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 348 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้โรงเรียนในส่วนกลาง จำนวน 24 โรงเรียนในเขตเมือง จำนวน 108 โรงเรียน และโรงเรียนนอกเขตเมือง จำนวน 216 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบสอบถามฉบับนี้ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองส่วนหนึ่ง และส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์อีกส่วนหนึ่ง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 312 ฉบับ ผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไว้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.21 และได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้นด้วยการหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (S.D.) และคำนวณหาจำนวนครุภาษาอังกฤษที่ควรมีจากสูตรวิเคราะห์อัตรากำลังครุ ตามเกณฑ์มาตรฐานกรมสามัญศึกษา พ.ศ.2535 โดยการพิจารณาผลการสอนวิชาภาษาอังกฤษ และวิชาอื่น ๆ ที่ครุภาษาอังกฤษได้รับมอบหมายให้ทำการสอนพร้อมทั้งหาสัดส่วนระหว่างจำนวนครุ ภาษาอังกฤษที่ควรมีตามเกณฑ์มาตรฐานกรมสามัญศึกษา พ.ศ.2535 กับจำนวนครุภาษาอังกฤษ ที่มีอยู่จริง

การวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. ในด้านภาระงาน ผลการวิจัยพบว่า

1.1 ในด้านภาระงานสอน ครุในหมวดวิชาภาษาอังกฤษมีคาบสอนเฉลี่ย 20.76 คาบ/สัปดาห์ หัวหน้าหมวดวิชามีคาบสอนเฉลี่ย 18.48 คาบ/สัปดาห์ และรองหัวหน้าหมวดวิชา มีคาบสอนเฉลี่ย 19.15 คาบ/สัปดาห์ เมื่อจำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียนพบว่า ครุภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนส่วนกลางมีคาบสอนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 18.67 คาบ/สัปดาห์ ครุภาษาอังกฤษใน โรงเรียนเขตเมืองมีคาบสอนเฉลี่ย 19.76 คาบ/สัปดาห์ และครุภาษาอังกฤษในโรงเรียน นอกเขตเมืองมีคาบสอนเฉลี่ยมากที่สุดคือ 21.15 คาบ/สัปดาห์ และเมื่อจำแนกภายในหมวดวิชา พบว่าครุในหมวดวิชาภาษาอังกฤษมีคาบสอนเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือรองหัวหน้าหมวดวิชา และ หัวหน้าหมวดวิชาซึ่งมีคาบสอนเฉลี่ยน้อยที่สุด เช่นเดียวกันในทุกที่ตั้งของโรงเรียน

1.2 ในด้านภาระงานอื่น ๆ พบว่าครุภาษาอังกฤษได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงาน สนับสนุนการสอนเป็นปริมาณเฉลี่ย 6.19 คาบ/สัปดาห์ โดยที่ปฏิบัติงานในฝ่ายวิชาการมากที่สุด ส่วนการปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานต่าง ๆ ในโรงเรียนนั้นพบว่า ในภาพรวมครุภาษาอังกฤษได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าระดับชั้นมากที่สุด เมื่อจำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียน พบว่าครุภาษาอังกฤษในโรงเรียนส่วนกลางได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าคณะี่มากที่สุด ส่วนครุภาษาอังกฤษในโรงเรียนในเขตเมืองและโรงเรียนนอกเขตเมืองได้รับมอบหมายให้ ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าระดับชั้นมากที่สุด

ส่วนการจัดครุเข้าสอนภาษาอังกฤษนั้นโรงเรียนส่วนใหญ่จัดตามความเหมาะสม และเมื่อจำแนกออกตามที่ตั้งของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนใน ส่วนกลางส่วนใหญ่จัดครุเข้าสอน ภาษาอังกฤษโดยแยกเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือตอนปลาย ในขณะที่โรงเรียนในเขตเมือง

และโรงเรียนนอกเขตเมืองส่วนใหญ่จัดครูเข้าสอนภาษาอังกฤษตามความเหมาะสมเช่นเดียวกัน

ในด้านการรับภาระงานสอนในหมวดวิชาอื่น ๆ นั้น ส่วนใหญ่ครูภาษาอังกฤษต้องรับภาระงานสอนในรายวิชากิจกรรมต่าง ๆ มากที่สุด

ส่วนการที่ครูในหมวดวิชาอื่น ๆ ได้รับมอบหมายภาระงานสอนภาษาอังกฤษนั้นพบว่า มีครูในทุกหมวดวิชาได้รับมอบหมายภาระงานสอนภาษาอังกฤษโดยที่ครูที่ปฏิบัติงานสนับสนุนการสอนรวมทั้งครูที่ปฏิบัติงานในฝ่ายบริหารได้รับมอบหมายภาระงานสอนภาษาอังกฤษมากที่สุด

2. ในด้านความต้องการครูภาษาอังกฤษค่าเป้าหมาย ผลการวิจัยพบว่า

2.1 จำนวนครูภาษาอังกฤษ และความต้องการครูภาษาอังกฤษที่พิจารณาจากเกณฑ์มาตรฐานกรมสามัญศึกษา พ.ศ.2535 พบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีครูภาษาอังกฤษน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานจำนวน 0.03 คน/โรงเรียน และเมื่อคำนวณจากโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศที่เป็นประชากรในการศึกษาคั้งนี้พบว่า มีครูภาษาอังกฤษน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ๔ อยู่จำนวน 52.05 คน

เมื่อพิจารณาตามที่ตั้งของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนในส่วนกลางมีจำนวนครูภาษาอังกฤษเกินเกณฑ์มาตรฐาน ๔ มากที่สุด คือ 3.32 คน/โรงเรียน หรือ 368.68 คนเมื่อคำนวณร่วมกับประชากรซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในส่วนกลาง จำนวน 111 โรงเรียนลงมาคือโรงเรียนในเขตเมืองซึ่งมีครูภาษาอังกฤษเกินเกณฑ์มาตรฐาน ๔ 0.40 คน/โรงเรียน หรือ 174.90 คนเมื่อคำนวณร่วมกับประชากรซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตเมือง จำนวน 439 โรงเรียน สำหรับโรงเรียนนอกเขตเมืองมีจำนวนครูภาษาอังกฤษน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด กล่าวคือมีความต้องการครูภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น 0.62 คน/โรงเรียน หรือ 925.63 คนเมื่อคำนวณร่วมกับจำนวนประชากรซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษานอกเขตเมือง จำนวน 1,491 โรงเรียน

2.2 จำนวนครูภาษาอังกฤษ และความต้องการครูภาษาอังกฤษที่พิจารณาจากความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษ พบว่ามีความต้องการครูภาษาอังกฤษทั่วไปที่ชำนาญในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพิ่มขึ้นมากที่สุดเช่นเดียวกันในทุกที่ตั้งของโรงเรียนโดยในโรงเรียนส่วนกลางต้องการครูภาษาอังกฤษทั่วไปเพิ่มขึ้น 1.90 คน/โรงเรียน

ในเขตเมืองต้องการครูภาษาอังกฤษทั่วไปเพิ่มขึ้น 4.70 คน/โรงเรียน และนอกเขตเมือง ต้องการครูภาษาอังกฤษทั่วไปเพิ่มขึ้น 3.57 คน/โรงเรียน ซึ่งเมื่อดำเนินการร่วมกับจำนวน โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งเป็นประชากรในการศึกษาคั้งนี้จำนวน 2,041 โรงเรียน พบว่ามีความต้องการครูภาษาอังกฤษทั่วไปเพิ่มขึ้น 7,286.37 คน

สำหรับความต้องการครูภาษาอังกฤษเพื่อการอาชีพนั้นผลการวิจัยพบว่ามี ความต้องการครูภาษาอังกฤษที่ชำนาญในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวหรืองานบริการ เพิ่มขึ้นมากที่สุด โดยในโรงเรียนส่วนกลางต้องการครูภาษาอังกฤษเพื่อการอาชีพเพิ่มขึ้น น้อยที่สุดคือ 0.19 คน/โรงเรียน ในเขตเมืองต้องการครูภาษาอังกฤษเพื่อการอาชีพ เพิ่มขึ้นมากที่สุดคือ 0.96 คน/โรงเรียน และโรงเรียนนอกเขตเมืองต้องการครูภาษาอังกฤษ เพื่อการอาชีพเพิ่มขึ้น 0.39 คน/โรงเรียน ซึ่งเมื่อดำเนินการร่วมกับโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่ว ประเทศที่เป็นประชากรในการศึกษาคั้งนี้ จำนวน 2,041 โรงเรียน พบว่ามีความต้องการ ครูภาษาอังกฤษเพื่อการอาชีพเพิ่มขึ้น 1,122.55 คน

3. จากการศึกษาความต้องการครูภาษาอังกฤษด้านคุณภาพตามความคิดเห็นของ หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า

3.1 ในด้านความสามารถด้านการสอน หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษส่วนใหญ่มีความต้องการครูภาษาอังกฤษที่สอนได้ดีในทุกทักษะเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ครู ภาษาอังกฤษที่สามารถวิเคราะห์และเลือกวิธีสอนได้อย่างเหมาะสม ครูภาษาอังกฤษที่ สามารถผลิตสื่อการสอนและใช้เครื่องมือโสตทัศนอุปกรณ์ที่มีอยู่ได้ ครูภาษาอังกฤษที่สามารถ ปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนจริงได้ ครูภาษาอังกฤษที่สามารถสอนได้หลาย รายวิชาในหมวดวิชาภาษาอังกฤษ และอันดับสุดท้ายคือครูภาษาอังกฤษที่สามารถวัดและ ประเมินผลการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อจำแนกออกตามที่ตั้งของโรงเรียนพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียน ส่วนกลางส่วนใหญ่ต้องการครูภาษาอังกฤษที่สามารถวิเคราะห์และเลือกวิธีสอนได้อย่าง เหมาะสมเป็นอันดับแรกรองลงมาคือสามารถสอนได้ดีในทุกทักษะ ในขณะที่หัวหน้าหมวดวิชา ภาษาอังกฤษในโรงเรียนในเขตเมือง และนอกเขตเมืองต่างมีความต้องการครูภาษาอังกฤษ

ที่สามารถสอนได้ดีในทุกทักษะเป็นอันดับแรก รองลงมาคือสามารถวิเคราะห์และเลือกวิธี
การสอนได้อย่างเหมาะสมเช่นเดียวกัน

3.2 ในด้านความสามารถเฉพาะสาขาวิชา หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษ
ส่วนใหญ่ต้องการครูภาษาอังกฤษที่มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาอังกฤษเป็น
อันดับแรก รองลงมาได้แก่ ครูภาษาอังกฤษที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ดีทั้งใน
และนอกห้องเรียน ครูภาษาอังกฤษที่มีความแม่นยำ ลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาและกฎเกณฑ์การใช้
ภาษาอังกฤษ ครูภาษาอังกฤษที่มีความรู้ในเป้าหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร
วิชาภาษาอังกฤษ ครูภาษาอังกฤษที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาเพื่อเป็นครูภาษาอังกฤษโดยตรง และ
อันดับสุดท้ายคือครูภาษาอังกฤษที่มีความเข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาเป็นอย่างดี

เมื่อจำแนกออกตามที่ตั้งของโรงเรียนพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษในส่วน
กลางต้องการครูภาษาอังกฤษที่มีความแม่นยำ ลึกซึ้งในเนื้อหาวิชา และกฎเกณฑ์การใช้ภาษา
อังกฤษเป็นอันดับแรก รองลงมาคือมีคุณวุฒิทางการศึกษาเพื่อเป็นครูภาษาอังกฤษโดยตรง ส่วน
หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนในเขตเมืองมีความต้องการครูภาษาอังกฤษที่มีทักษะ
ในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาอังกฤษเป็นอันดับแรก รองลงมาคือสามารถใช้ภาษาอังกฤษ
ในการสื่อสารได้ดีทั้งในและนอกห้องเรียน สำหรับหัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนนอก
เขตเมืองมีความต้องการครูภาษาอังกฤษที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ดีทั้งในและ
นอกห้องเรียนเป็นอันดับแรก รองลงมาคือมีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษา
อังกฤษ

3.3 ความสามารถพิเศษ หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษส่วนใหญ่มีความ
ต้องการครูภาษาอังกฤษที่มีความสามารถพิเศษในการวิเคราะห์วิจัยปัญหาเพื่อปรับปรุงการ
เรียนการสอนได้เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ครูภาษาอังกฤษที่มีความสามารถพิเศษใน
การจัด คำเนินกิจกรรม และเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียนได้
ครูภาษาอังกฤษที่มีความสามารถพิเศษในการจัดหาทรัพยากรในชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการ
เรียนการสอนได้ ครูภาษาอังกฤษที่มีความสามารถพิเศษในการแนะแนวและให้คำปรึกษาแก่นัก
เรียนในทุกด้านได้ ครูภาษาอังกฤษที่มีความสามารถพิเศษในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และทำ
สื่อช่วยสอนด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ได้ และอันดับสุดท้ายคือครูภาษาอังกฤษที่มีความสามารถ
พิเศษในการปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียนได้

เมื่อจำแนกออกตามที่ตั้งของโรงเรียนพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนส่วนกลางส่วนใหญ่ต้องการครูภาษาอังกฤษที่มีความสามารถพิเศษในการจัดหาทรัพยากรในชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้เป็นอันดับแรก รองลงมาคือสามารถวิเคราะห์วิจัยปัญหาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนได้ ส่วนหัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนในเขตเมือง และโรงเรียนนอกเขตเมืองมีความต้องการครูภาษาอังกฤษที่มีความสามารถพิเศษในการวิเคราะห์ วิจัยปัญหาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนได้เป็นอันดับแรกรองลงมาคือสามารถจัดดำเนินการกิจกรรม และเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียนได้

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาภาระงานของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาพบว่า ครูภาษาอังกฤษต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งในการสอน และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของ จอห์น เอ กรีน (John A. Green 1966 : 5-8) และสหภาพแรงงานนานาชาติ เจนีวา สวิตเซอร์แลนด์ (1981 : 55-92) ที่ว่า ภาระงานของครูนั้นประกอบไปด้วยภาระงานสอน และภาระงานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานสอน อีกทั้งกรมสามัญศึกษา (2535 : 5) ก็ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติของข้าราชการครูในสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจนว่า นอกเหนือจากการรับผิดชอบการสอนในวิชาที่ได้รับมอบหมายแล้ว ครูยังต้องรับผิดชอบงานอื่น ๆ ที่ทางโรงเรียนมอบหมายด้วย เช่น งานที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอนงานอบรมดูแลนักเรียน งานทะเบียน งานครูเวรประจำวัน เป็นต้น ทั้งนี้เอาจำแนกการอภิปรายผลด้านภาระงานของครูภาษาอังกฤษออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

1.1 ภาระงานสอน ผลการวิจัยพบว่า ครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีคาบสอนโดยเฉลี่ย 20.76 คาบ/สัปดาห์ ซึ่งนับว่าใกล้เคียงกับเกณฑ์มาตรฐานกรมสามัญศึกษา พ.ศ.2535 ที่กำหนดไว้ว่า ครูในหมวดวิชาต่าง ๆ ต้องสอนคนละไม่น้อยกว่า 20 คาบ/สัปดาห์ แต่หากจำแนกออกตามที่ตั้งของโรงเรียนพบว่า ครูภาษาอังกฤษในส่วนกลางรับภาระงานสอนน้อยกว่าครูในส่วนภูมิภาคทั้งในเขตเมืองและนอกเขตเมือง กล่าวคือ ครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนส่วนกลางมีคาบสอนเฉลี่ย 18.67 คาบ/สัปดาห์ ครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนในเขตเมือง

มีค่าบสอนเฉลี่ย 19.76 คาบ/สัปดาห์ และครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนนอกเขตเมืองมีค่าบสอนเฉลี่ย 21.51 คาบ/สัปดาห์ นอกจากนี้ยังพบว่าค่าบสอนเฉลี่ยของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษในส่วนกลางยังน้อยกว่าหัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนในส่วนภูมิภาคทั้งในเขตเมืองและนอกเขตเมืองอีกด้วย กล่าวคือ หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนส่วนกลางมีค่าบสอนเฉลี่ย 13.34 คาบ/สัปดาห์ หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนในเขตเมืองมีค่าบสอนเฉลี่ย 16.60 คาบ/สัปดาห์ และหัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนนอกเขตเมืองมีค่าบสอนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 20.01 คาบ/สัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยของกองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2531: 56) ที่พบว่า ภาระงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลที่อยู่ในส่วนกลางน้อยกว่าครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนภูมิภาค อย่างไรก็ตามค่าบสอนของครูในหมวดวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในส่วนภูมิภาคก็ยังนับว่าอยู่ในเกณฑ์ที่กรมสามัญศึกษากำหนดให้ครูในสังกัดปฏิบัติ คือระบุให้ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งหัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ ต้องรับภาระงานสอนไม่น้อยกว่า 12 คาบ/สัปดาห์ และครูในหมวดวิชาต่าง ๆ ต้องรับภาระงานสอนไม่น้อยกว่า 20 คาบ/สัปดาห์ แต่ทั้งนี้ค่าบสอนเฉลี่ยดังกล่าวมิใช่เฉพาะค่าบสอนของครูภาษาอังกฤษเท่านั้น หากแต่ได้รวมถึงครูในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายภาระงานสอนในหมวดวิชาภาษาอังกฤษด้วยซึ่งหากไม่มีครูในสาขาวิชาอื่น ๆ เหล่านี้ช่วยแบ่งเบาภาระงานสอน ครูภาษาอังกฤษจะต้องมีค่าบสอนเฉลี่ยที่หนักกว่าที่เป็นอยู่อย่างหลีกเลี่ยงมิได้

ส่วนการจัดครูเข้าสอนภาษาอังกฤษนั้นส่วนใหญ่จัดตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจากความถนัด ความชำนาญ หรือความสมัครใจของครู และการเฉลี่ยค่าบสอนภายในหมวดวิชาให้ใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะในโรงเรียนส่วนภูมิภาคทั้งในเขตเมืองและนอกเขตเมือง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กอัตรากำลังครูมีจำกัด จึงมักจัดครูเข้าสอนโดยการเฉลี่ยค่าบสอนให้ใกล้เคียงกัน ซึ่งต่างจากโรงเรียนในส่วนกลางที่ส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่และเปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยที่มีอัตรากำลังครูเพียงพอ จึงมักจัดครูเข้าสอนโดยการแยกเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายตามประสบการณ์และความชำนาญของครู และแทบจะไม่ต้องรับภาระงานสอนในหมวดวิชาอื่น ๆ เลย ยกเว้นวิชาภาษาต่างประเทศอื่น ๆ และกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งการสอนในรายวิชากิจกรรมต่าง ๆ นี้เป็นวิชาที่ครู

ทุกคนในโรงเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบในการสอนร่วมกันอยู่แล้ว เนื่องจากเป็นวิชาที่มีได้มีการผลิตบุคลากรด้านนี้มาโดยตรงในสถาบันผลิตครู ส่วนครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนส่วนภูมิภาคนั้นต้องรับภาระงานสอนในหมวดวิชาอื่น ๆ ในเกือบทุกหมวดวิชา โดยเฉพาะครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนนอกเขตเมืองมีการะงานสอนในหมวดวิชาอื่น ๆ มากที่สุด ซึ่งทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความขาดแคลนครูในหมวดวิชาอื่น ๆ หรืออาจเกิดจากการเกลี้ยอัตรากำลังที่ยังไม่เหมาะสม นอกจากนี้ยังพบว่ามีครูในหมวดวิชาอื่น ๆ รับภาระงานสอนภาษาอังกฤษด้วย โดยเฉพาะในโรงเรียนนอกเขตเมือง ในขณะที่โรงเรียนในเขตเมืองพบว่ามีครูในหมวดวิชาหรือรายวิชาอื่นรับภาระงานสอนภาษาอังกฤษรองลงมา แต่ในโรงเรียนส่วนกลางไม่พบว่า มีครูในหมวดวิชาหรือรายวิชาใดได้รับมอบหมายภาระงานสอนภาษาอังกฤษเลย จากข้อมูลดังกล่าวน่าจะจะเป็นหลักฐานยืนยันได้ว่ามีความขาดแคลนครูภาษาอังกฤษอย่างแน่นอน โดยเฉพาะในโรงเรียนนอกเขตเมือง รวมทั้งการเกลี้ยอัตรากำลังที่ยังไม่เหมาะสมและเสมอภาค ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการจัดวางบุคลากรไม่ตรงกับตำแหน่ง หรือความสามารถเฉพาะตัว อันเป็นผลให้การทำงานไม่เกิดประสิทธิภาพเต็มที่

1.2 ภาระงานอื่น ๆ ผลการวิจัยพบว่า ครูภาษาอังกฤษต้องปฏิบัติงานสนับสนุนการสอนด้วยเช่นเดียวกันทั้งโรงเรียนในส่วนกลาง ในเขตเมือง และนอกเขตเมือง ซึ่งการปฏิบัติงานสนับสนุนการสอนนั้นก็เป็ภาระหน้าที่สำคัญของครูประการหนึ่งเช่นเดียวกับการปฏิบัติงานสอนตามแนวปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 ที่ได้วางไว้ อีกทั้งการปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานในสถานศึกษา ก็เป็นภาระงานที่ครูภาษาอังกฤษต้องปฏิบัติตามคำสั่งของหัวหน้าสถานศึกษา โดยมีได้รับการลดคาบสอน ดังนั้นการปฏิบัติงานสนับสนุนการสอน หรือการปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานในสถานศึกษาจึงเป็นภาระงานที่ต้องปฏิบัติเพิ่มขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

อนึ่งในการปฏิบัติงานสนับสนุนการสอนนี้กรมสามัญศึกษาได้กำหนดให้ครูทุกคนร่วมกันรับผิดชอบตามที่หัวหน้าสถานศึกษามอบหมายให้ปฏิบัติในสัดส่วน 1 : 10 ของปริมาณงานสอน หรือโดยเฉลี่ย 2 คาบ/สัปดาห์ แต่จากผลการวิจัยพบว่าครูภาษาอังกฤษต้องปฏิบัติภาระงานเหล่านี้เป็นปริมาณเฉลี่ย 6.19 คาบ/สัปดาห์ ซึ่งเป็นปริมาณงานที่หนักโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนำไปนับรวมกับปริมาณงานสอนที่ปฏิบัติอยู่เป็นปกติ

2. จากการศึกษาจำนวนครูภาษาอังกฤษ และความต้องการครูภาษาอังกฤษ
ด้านปริมาณ จำแนกผลการวิจัยออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 ความต้องการครูภาษาอังกฤษที่พิจารณาจากเกณฑ์มาตรฐานกรมสามัญ
ศึกษา พ.ศ. 2535 ผลการวิจัยพบว่ามีความต้องการครูภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นทั่วประเทศ 52 คน
และเมื่อจำแนกออกตามที่ตั้งของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนใน ส่วนกลางและโรงเรียนนอกเขต
เมืองซึ่งส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มีอัตรากำลังครูภาษาอังกฤษมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานฯ
กำหนดไว้ ในขณะที่โรงเรียนนอกเขตเมืองซึ่งส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีอัตรากำลังครู
ไม่เพียงพอ และเป็นเพียงพื้นที่เดียวที่มีความต้องการครูภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตามความต้องการครูภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นนี้เพียงเล็กน้อยไม่ถึงกับอยู่ในสภาพ
วิกฤตแต่อย่างใด ดังนั้นการเกลี้ยอัตรากำลังเสียใหม่จากโรงเรียนที่มีครูภาษาอังกฤษอยู่มาก
เกินไปมาสู่โรงเรียนที่มีครูภาษาอังกฤษขาดแคลน การย้ายสับเปลี่ยนอัตราระหว่างโรงเรียน
ควรมีตำแหน่งที่ตรงกันอย่างแท้จริงเพื่อมิให้เกิดการปฏิบัติงานไม่ตรงกับความสามารถ อันจะนำ
ไปสู่ความค้อยประสิทธิภาพการทำงานของครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำของนักเรียน
เหล่านั้นจะเป็นการแก้ปัญหาคขาดแคลนนี้ได้ในระดับหนึ่ง

2.2 จำนวนครูภาษาอังกฤษ และความต้องการครูภาษาอังกฤษที่พิจารณา
จากความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษ

ในด้านความต้องการครูภาษาอังกฤษทั่วไป ผลการวิจัยพบว่าครูภาษาอังกฤษที่หัวหน้า
หมวดวิชาภาษาอังกฤษมีความต้องการมากที่สุด คือ ครูภาษาอังกฤษที่ชำนาญในการสอนภาษา
อังกฤษเพื่อการสื่อสาร ซึ่งทั้งนี้เนื่องจากการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันได้ยอมรับแนว
การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารว่ามีประสิทธิผลต่อผู้เรียนในการนำไปใช้ได้จริงนอกห้องเรียน
แต่อัตรากำลังครูที่มีอยู่มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้รับการฝึกฝนในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการ
สื่อสาร อีกทั้งครูภาษาอังกฤษที่จะสามารถสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
นั้นจะต้องมีความสามารถเฉพาะตัวในทุกทักษะ และสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เป็น
อย่างดีทั้งในและนอกห้องเรียนซึ่งความสามารถในด้านนี้ของครูภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา
ในประเทศไทย พันธุ์ทิพย์ อัญเกียรติ (Phonthip Unyakiat, 1991: 3849-A)
ได้ทำการวิจัยพบว่ายังอยู่ในระดับที่ต่ำ ดังนั้นถึงแม้ว่าอัตรากำลังครูภาษาอังกฤษที่มีอยู่จะมี

จำนวนเพียงพอ แต่ก็ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างทั่วถึงจึงมีความต้องการครูภาษาอังกฤษที่ชำนาญในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นจำนวนมาก

ในด้านความต้องการครูภาษาอังกฤษเพื่อการอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษมีความต้องการครูภาษาอังกฤษที่ชำนาญในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวหรืองานบริการมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยเป็นเมืองเปิดสำหรับการท่องเที่ยว อีกทั้งสถานบริการต่าง ๆ ก็มีการเปิดรองรับนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ความต้องการกำลังคนสำหรับอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการบริการในตลาดแรงงานจึงเปิดกว้าง ดังนั้นเพื่อผลิตกำลังคนในระดับมัธยมศึกษาออกสู่ตลาดแรงงาน และเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง จึงมีความต้องการครูภาษาอังกฤษที่ชำนาญในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวหรืองานบริการเพิ่มขึ้น

เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า อัตรากำลังครูภาษาอังกฤษเมื่อคำนวณตามเกณฑ์มาตรฐานกรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 พบว่ามีความต้องการครูภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นทั่วประเทศเพียง 52 คนเท่านั้น ในขณะที่หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษมีความต้องการครูภาษาอังกฤษทั้งที่ชำนาญในการสอนภาษาอังกฤษทั่วไป และภาษาอังกฤษเพื่อการอาชีพเพิ่มขึ้นถึง 8,409 คน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความต้องการที่แตกต่างกันมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการระบุจำนวนครูภาษาอังกฤษที่หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษต้องการตามความชำนาญในการสอนแต่ละด้านและแต่ละทักษะ จึงทำให้จำนวนที่ต้องการมากเกินปกติด้วย ทั้งนี้ที่ครูภาษาอังกฤษเพียงหนึ่งคน อาจมีความชำนาญในการสอนหลายทักษะ หรือหลายด้านทั้งภาษาอังกฤษทั่วไปและภาษาอังกฤษเพื่อการอาชีพต่าง ๆ ตามความต้องการของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษ

3. จากการศึกษาความต้องการครูภาษาอังกฤษด้านคุณภาพตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษ จำแนกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ความสามารถทางด้านการสอน ผลการวิจัยพบว่าหัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษส่วนใหญ่มีความต้องการครูภาษาอังกฤษที่สอนได้ดีในทุกทักษะ รองลงมาคือ สามารถวิเคราะห์และเลือกวิธีสอนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์

ตามหลักการของคณะอนุกรรมการส่งเสริมวิชาที่พศร (2535 : 12-14) ในด้านเทคนิคการสอน
 ที่ว่าครูที่มีความสามารถทางด้านการสอนจะต้องมีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และมีทักษะในการสอน สามารถคัดเลือกวิธีสอนได้เหมาะสม

3.2 ความสามารถเฉพาะสาขาวิชา ผลการวิจัยพบว่าหัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ต้องการครูภาษาอังกฤษที่มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาอังกฤษ รองลงมาคือครูภาษาอังกฤษที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของครูภาษาที่ จอห์น เอ กรีน (John A. Green 1966 : 88-96) ได้กล่าวไว้ว่า "ครูภาษาอังกฤษมีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของนักเรียนและต้องสามารถอ่าน เขียนภาษาอย่างคล่องแคล่ว และสามารถเป็นแบบอย่างในการพูดได้อย่างดีด้วยสำเนียงของเจ้าของภาษาผู้มีการศึกษา" และสอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยของ ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ (2530 : 175) ที่พบว่า ครูในกลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศนั้นจะต้องสามารถใช้ภาษาต่างประเทศที่ตนสอนได้เป็นอย่างดี

3.3 ความสามารถพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ต้องการครูภาษาอังกฤษที่มีความสามารถพิเศษในการวิเคราะห์ วิจัยปัญหาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนได้ รองลงมา คือครูภาษาอังกฤษที่มีความสามารถพิเศษในการจัด ดำเนินกิจกรรม และเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียนได้ ซึ่งความสามารถพิเศษของครูภาษาอังกฤษในด้านวิเคราะห์ วิจัยปัญหานี้ สมชาย เทพแสง (2533 : 9) ได้กล่าวไว้ว่า "การวิจัยเพื่อการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของครูเพื่อพัฒนาและปรับปรุงวิธีสอนให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น" และในการวิเคราะห์วิจัยเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนนั้น กองแผนงาน กรมการฝึกหัดครู (2530 : 5) ได้ทำการวิจัยพบว่า ความสามารถพิเศษของครูในระดับมัธยมศึกษาในการวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนและการจัดกิจกรรมกลุ่มเป็นสมรรถภาพด้านหนึ่งที่ต้องการการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้จำแนกข้อเสนอแนะเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ยังมีการจัดวางบุคลากรไม่ตรงตำแหน่งในโรงเรียนรวมทั้งการรับภาระงานที่หนักกว่าเกณฑ์ที่กรมสามัญศึกษากำหนดซึ่งอาจเนื่องมาจากการขาดแคลนครูในสาขาวิชาต่าง ๆ หรือการเกลี่ยอัตรากำลังครูที่ยังไม่เหมาะสม อันเป็นเหตุให้เกิดความด้อยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาด้านประสิทธิภาพในการทำงานของครู ผู้บริหารอาจปฏิบัติได้ตามแนวทางดังต่อไปนี้

1.1 ใช้งบประมาณส่วนหนึ่งเป็นงบสำหรับครูอัตราจ้าง หรือมีโครงการแลกเปลี่ยนครูระหว่างโรงเรียนใกล้เคียงเป็นการชั่วคราวในระหว่างรอคอยครูที่จะมาแทนที่ตำแหน่งว่าง อันเป็นการลดปัญหาความขาดแคลนครูและการจัดวางครูไม่ตรงกับความสามารถไปได้ในระดับหนึ่ง

1.2 เมื่อโรงเรียนมอบหมายภาระงานใด ๆ แก่ครู ควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเหล่านั้นได้มีโอกาสเข้ารับการอบรม ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานนั้น ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันผลิตครู

เนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า จำนวนครูภาษาอังกฤษที่มีอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในขณะนั้นใกล้เคียงกับเกณฑ์มาตรฐานที่กรมสามัญศึกษากำหนดขึ้นมาก ดังนั้นความต้องการในด้านปริมาณจึงมิใช่ปัญหาสำคัญ หากแต่ด้านคุณภาพหรือคุณสมบัติของครูภาษาอังกฤษต่างหากที่กำลังเป็นที่ต้องการอยู่ในขณะนี้ ดังนั้นเพื่อให้ผลผลิตของสถาบันตรงตามความต้องการของผู้ใช้สถาบัน อาจปฏิบัติได้ตามแนวทางดังต่อไปนี้

2.1 ลดจำนวนการผลิตครูภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาลง และหันไปมุ่งเน้นในด้านสมรรถภาพของผลผลิตให้มีความเหมาะสมในการเป็นครูภาษาอังกฤษเพื่อสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามความต้องการของโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2 ในฐานะที่สถาบันมีภาระหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากรครู สถาบันผลิตครูในแต่ละภูมิภาคควรวางแผนให้มีการอบรมครูภาษาอังกฤษที่มีอยู่ให้ได้รับการพัฒนาเทคนิค วิธีสอนในแนวการสอนภาษาอังกฤษแบบใหม่ ๆ อยู่เสมอ โดยเฉพาะการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อเป็นการใช้อัตรากำลังครูที่มีอยู่จำกัดให้มีประสิทธิภาพเต็มที่ตามเจตนารมณ์ของรัฐในการจำกัดอัตรากำลังครู

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาถึงการวางแผนการผลิตครูภาษาอังกฤษในสถาบันผลิตครูต่าง ๆ ว่ามีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับความต้องการอันแท้จริงของทางโรงเรียนในระดับต่าง ๆ หรือไม่ อย่างไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย